

Harmonogram spotkań

Listopad

29.11.2025 r. godz. 18:00

Na tropie nietoperzy czyli w podziemiach Azji Mniejszej i Kaukazu

Dr hab. Tomasz Postawa, prof. ISEZ PAN

Kaukaz jest jednym z najbogatszych biologicznie regionów na Ziemi – niezwykle zróżnicowane krajobrazy od pustyń, przez stepy, lasy: nizinne, wyżynne, górskie, kończąc na alpejskich łąkach, oraz piętrze wiecznego śniegu z lodowcami. Tak zróżnicowane środowiska zapewniają wiele rodzajów siedlisk dla świata zwierzęcego, w tym i nietoperzy. Po kilku udanych wspólnych projektach naszych pracowników z rumuńskimi chiropterologami a dotyczących monitoringu zimowisk i kolonii rozrodczych w Rumunii i na Ukrainie, nawiązaliśmy kontakt z naukowcami z krajów leżących w Kaukazie Wielkim i Małym: Gruzji, Armenii i Azerbejdżanu. Efektem tego była wyprawa zrealizowana w 2006 roku, a głównym jej celem było zbadanie aktualnego poziomu populacji nietoperzy zamieszkujących jaskinie w regionach docelowych. Podczas 5 tygodni pokonaliśmy blisko 10 tys km., odwiedziliśmy dziesiątki schronień nietoperzy – głównie jaskiń. Pozyskany materiał badawczy posłużył m.in. do rozwiązania problemu zróżnicowania nietoperzy z kompleksu nocek duży-ostrouszny. Jednak największą wartością było nawiązanie współpracy z naukowcami i pracownikami lokalnych jednostek naukowych czy ochroniarskich.

Główny łańcuch Kaukazu Wielkiego, Gruzja.
(fot. P. Szilágyi)

Plecotus macrobullaris, Jezioro Sevan, Armenia. (fot. P. Szilágyi)

Noravank canyon, Armenia. (fot. P. Szilágyi)

Odłowy nietoperzy, David Gareji monastery, Gruzja.
(fot. P. Szilágyi)

Październik

25.10.2025 r. godz. 18:00

Hokkaido - wieloletnie badania japońskich koników polnych (Orthoptera)

Prof. dr hab. Elżbieta Warchałowska-Śliwa

Hokkaido, to druga co do wielkości wyspa Japonii znana z pięknej przyrody i niezwyklej różnorodności zwierząt. Od ponad 20 lat naukowcy z Japonii i Polski badają tam bezskrzydłe koniki polne, szczególnie *Podisma sapporensis*. Ten gatunek (lub grupa gatunków?) okazał się modelowym obiektem do badań populacyjnych owadów. W wyniku badań ukazało się kilkanaście prac naukowych z zakresu połączonych analiz morfologicznych, ekologicznych i genetycznych.

Mt Daisengen (1072 m. n.p.m), południowa część Hokkaido, jedno z miejsc zbioru owadów (fot. E. Warchałowska-Śliwa)

Przykład ciemno ubarwionych osobników *Podisma sapporensis* (fot. E. Warchałowska-Śliwa)

Sapporo – stolica prefektury, centrum miasta nocą (fot. E. Warchałowska-Śliwa)

Praca w terenie, Hyakumatsuzawa (fot. A. Bugrov)

Wrzesień

27.09.2025 r. godz. 18:00

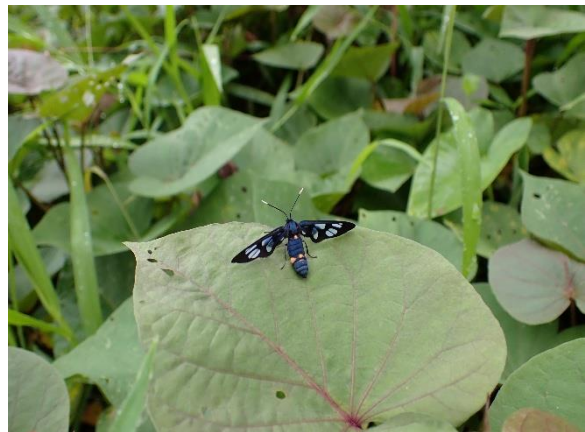
Pośrodku Wallacei - badania terenowe na Filipinach

Dr Marcin Wiorek

Strefa przejściowa między krainą orientalną (indomalajską) i australoazjatycką znana jest jako Wallacea. Pod względem zoogeograficznym, jako miejsce styku dwóch zupełnie różnych faun, jest to jeden z najciekawszych obszarów świata, czasem nazywany żywym laboratorium ewolucji. Na północnym skraju tego obszaru leżą Filipiny, które różni badacze uznają albo za położone wewnątrz, albo już poza Wallacea. Nie ma jednak wątpliwości, że z ponad siedmioma tysiącami wysp, archipelag filipiński jest jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarów świata. Złożona struktura i przeszłość geologiczna tego obszaru stwarzały dogodne warunki do powstania unikalnej fauny, w której dostrzec można elementy wyjątkowe dla Filipin, jak również łączące je z krainami po obu stronach Wallacea. Sprawia to, że ten archipelag jest doskonałym obszarem do badań zoogeograficznych, czyli wyjaśniających przyczyny obserwowanej różnorodności i rozmieszczenia gatunków. Zaś dogodnym obiektem do takich badań są motyle nocne z bardzo różnorodnej podrodziny niedźwiedziówkowatych (Arctiinae). Podczas wykładu będzie można posłuchać relacji z wyprawy terenowej na Mindanao, południową wyspę Filipin, która odbyła się w 2023 roku. Pokażemy jak zbiera się niedźwiedziówki i inne motyle do badań, jak zabezpiecza się zbiory w warunkach terenowych, a także niecodzienne problemy z jakimi stykają się badacze i niestandardowe rozwiązania, które muszą znaleźć podczas pracy w odległych rejonach świata.

Widok z drogi na Mt. Hamiguitan (fot. M. Wiorek)

Przedstawiciel Syntomini, *Ceryx flaviplagia*, na liściu batata (fot. M. Wiorek)

Most w koronach lasu deszczowego na Mt. Kitanglad (fot. M. Wiorek)

Nocne połowy Lepidoptera (fot. M. Wiorek)

Maj

31.05.2025 r. godz. 18:00

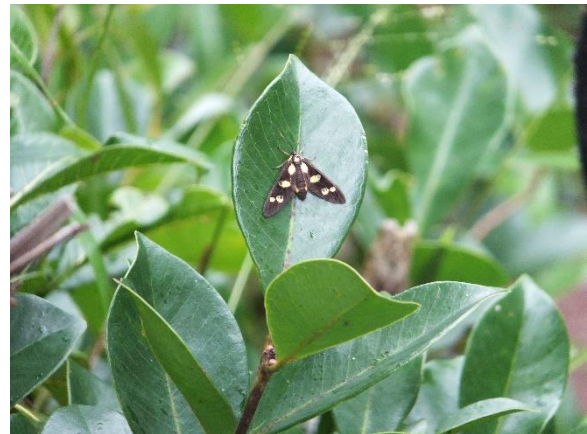
Lolo sy samoina – badania motyli (Lepidoptera) na Madagaskarze.

Mgr. Marcin Wiorek

Madagaskar wielu z nas kojarzy się z wanilią, baobabami i lemurami (a czasem też pingwinami). Ta czwarta największa wyspa świata charakteryzuje się także niezwykłą i unikalną bioróżnorodnością – nie bez powodu więc nazywana jest czasem „ósmym kontynentem”. Wśród zwierząt zamieszkujących Madagaskar stwierdzono dotychczas ponad 5000 gatunków Lepidoptera, czyli motyli dziennych i nocnych, z których znaczna część jest niespotykana nigdzie indziej. Lepidopterolodzy z naszego Instytutu od 2018 roku uczestniczyli w czterech terenowych wyprawach badawczych na Madagaskar, z których ostatnia odbyła się w lutym tego roku. W wyniku ich badań ukazała się seria prac naukowych poświęconych wyjątkowej grupie madagaskarskich niedźwiedziówek z plemienia Syntomini, a naukowa kolekcja ISEZ PAN wzbogaciła się o wiele okazów motyli.

Aleja Baobabów przy drodze z Morondava do Menabe Antimena (fot. M. Wiorek)

Przedstawiciel Syntomini z rodzaju *Stictonaclia* w Vorondolo, okolice Parku Narodowego Ranomafana (fot. M. Wiorek)

Panorama Antananarywy (fot. M. Wiorek)

Krajobraz Centralnego Płaskowyżu Madagaskaru – droga z Antananarywy do Rezerwatu Specjalnego Ambohitantely (fot. M. Wiorek)

Kwiecień

26.04.2025 r., godz. 18:00

Pięcioletni (1979-1983) pobyt w Algierii, największym kraju Czarnego Łądu – wspomnienia teriologa

Prof. dr hab. Barbara Rzebik-Kowalska

Algieria, największy afrykański kraj o powierzchni prawie ośmiokrotnie większej od Polski, na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych była ciągle krajem izolowanym, o bardzo przestarzałej wiedzy przyrodniczej. Wiadomości na temat współczesnej fauny ssaków pochodziły tam z połowy XIX wieku i były to w większości opracowania francuskich oficerów, przyrodników amatorów (Francuzi okupowali Algierię w latach 1830 – 1963). Dlatego pięcioletni pobyt w tym ogromnym, malowniczym i ciekawym przyrodniczo kraju pozwolił na zgromadzenie sporej kolekcji współczesnych ssaków i napisanie książki w p.t. *Ssaki Algierii* wydanej w 1991 roku. Ta kolekcja przywieziona do Polski wykorzystywana jest nadal przez polskich i zagranicznych autorów.

Między morzem a Sahar
(fot. B. Rzebik-Kowalska)

Gundia (*Ctenodactylus*), złapana w rejonie Tassili,
1981r. (fot. B. Rzebik-Kowalska)

Atlas Telski, 1982r. (fot. B. Rzebik-Kowalska)

Tassili, 1981r. (fot. B. Rzebik-Kowalska)

Marzec

29.03.2025 r., godz. 18:00

Rancho La Brea – plejstocenijskie „Pompeje”

Prof. dr hab. Zbigniew Bocheński

Rancho La Brea jest jednym z najstynniejszych i najbogatszych w szczątki stanowisk paleontologicznych z późnego plejstocenu na świecie. Od 50 tys. lat naturalny ciekły asfalt wypływa na powierzchnię ziemi, tworząc w samym środku dzisiejszego Los Angeles lepkie pułapki dla zwierząt i roślin. Kolekcja otwartego w miejscu wykopalisk muzeum La Brea Tar Pits liczy prawie 4 miliony świetnie zachowanych okazów i ciągle się powiększa. Wielu ludzi kojarzy to miejsce z kotem szablozębnym, lwem amerykańskim czy mamutem kolumbijskim. Tymczasem oprócz tych spektakularnych, wymartych zwierząt znaleziono tam również bardzo wiele małych, wręcz niepozornych gatunków – zarówno kopalnych, jak i żyjących współcześnie. Obiektem badań z tego fascynującego stanowiska dla naukowców z naszego Instytutu była fauna kopalnych ptaków.

Sadzawka z płynnym asfaltem w parku koło muzeum La Brea Tar Pits (fot. Z Bocheński)

Dekoracja z oryginalnych czaszek strasznych wilków *Aenocyon [Canis] dirus* (fot. Z Bocheński)

Rekonstrukcja mamutów kolumbijskich *Mammuthus columbi* przed wejściem do muzeum La Brea Tar Pits (fot. Z Bocheński)

Wykopaliska w słynnym Pit 91 (fot. Z Bocheński)

Luty

22.02.2025 r., godz. 18:00

Miesiąc w dżungli, czyli entomologiczna wyprawa do Gujany Francuskiej

Dr hab. Łukasz Przybyłowicz, prof. ISEZ PAN

Dr hab. Grzegorz Paśnik, prof. ISEZ PAN

W listopadzie 2007 roku odbyła się wyprawa naukowa do Gujany Francuskiej – zamorskiego terytorium Francji, leżącego na północno-wschodnim wybrzeżu Ameryki Południowej. Celem wyjazdu było zdobycie cennych materiałów naukowych wykorzystywanych później w pracach badawczych pracowników Instytutu. Skoncentrowano się na odłowieniu wybranych grup owadów zamieszkujących mało zbadane obszary nizinnego lasu deszczowego, tak charakterystycznego dla ogromnych obszarów Ameryki Południowej. Bazą terenową wyprawy były dawne koszary wojskowe znane obecnie pod nazwą Camp Pattawa, usytuowane około 70 km na wschód od stolicy Gujany Francuskiej – Cayenne.

Rzeka Kaw (Kaw River) około 40 km od ujścia do Oceanu Atlantyckiego. (fot. Ł. Przybyłowicz)

Motyl dzienny z rodziny Nymphalidae należący do rodzaju Heliconius. (fot. Ł. Przybyłowicz)

Widok na zabudowania Camp Patawa (fot. Ł. Przybyłowicz)

Wnętrze lasu deszczowego; Łukasz Przybyłowicz (fot. Ł. Przybyłowicz)

Styczeń

25.01.2025 r., godz. 18:00

Korea Północna AD 1980 i 1984 bez polityki. Wspomnienia herpetologa

Prof. dr hab. Zbigniew Szyndlar

Wśród wielu wypraw realizowanych na przestrzeni lat przez pracowników ISEZ PAN, eksplorowane były też zakątki bardzo egzotyczne i niejednokrotnie – niedostępne, takie jak Korea Północna. W ciągu 21 lat (1971-1992) odbyło się łącznie 15 wypraw do Korei Północnej, tego do dziś niedostępnego i niemal zupełnie nieznanego dla przyrodników z zewnątrz kraju. Dzięki tym ekspedycjom kolekcja naszego Instytutu została wzbogacona o ponad 50 000 okazów zwierząt i jest to jeden z największych na świecie zbiorów zoologicznych pochodzących z terenów Korei Północnej. Wyprawy w latach 1980 i 1984 skupiały się na zbiorze i opracowaniu materiałów herpetofauny (płazów i gadów) tego fascynującego obszaru.

Kumgang-san (Góry Diamentowe), Korea Północna (fot. Z. Szyndlar)

Zaskroniec tygrysi *Rhabdophis tigrinus* (fot. Z. Szyndlar)

Pjongjang, widok z Wieża Idei Dżucze na miasto, Korea Północna 1984r. (fot. Z. Szyndlar)

Paektusan (-na szczycie); Zbigniew Szynglar, Korea Północna (fot. Z. Szyndlar)